

De witte kerk van Niebert is een opvallende verschijning in het coulisselandschap van het zuidelijk Westerkwartier. Volgens overlevering werd de kerk in 1385 in opdracht van de abt van klooster Aduard gesticht, hoewel delen ervan verder teruggaan in de tijd. Vreemd genoeg ligt de kerk niet aan 'het pad' waarlangs de boerderijen en de pastorie stonden, maar een eind ten noorden daarvan. De kerkmuren worden door brede lisenen in zes vakken verdeeld. Opvallend is de steunbeer in het midden van de oostgevel. Boven de westelijke ingang bevindt zich een oorspronkelijk gotisch spitsboogvenster. De overige vensters werden later vergroot tot rondboogvensters. In 1773 verving een dakruiter de vrijstaande klokkenstoel ten zuiden van de kerk. Bij de laatste restauratie is de dakruiter 'classicistisch' herbouwd met grote galmgaten en bekroond met een met lood beklede naaldspits. De ernstige verzakkingen als gevolg van het kantelen van de fundering, zijn tijdens de restauratie van 1947-'48 een halt toegeroepen. Bij deze restauratie werd de fundering vernieuwd en een betonring aan de bovenzijde van de muren aangebracht. In 1997 kwam de kerk in het bezit van de Stichting Oude Groninger Kerken.

Interieur

De kerkzaal wordt gedekt door een blauwgroen geschilderd balkenplafond. In de vloer liggen enkele grafzerken. Onder de preekstoel ligt een opmerkelijke gietijzeren grafplaat uit 1849, met doodssymboliek. De gevleugelde zandloper verbeeldt de voorbij vliedende tijd, de vlinder de wegvliedende ziel en de cirkelvormige slang die zichzelf in de staart bijt de cyclische aard van de natuur. De oudste interieurelementen zijn enkele muurnissen in het koor die herinneren aan het kerkgebruik voor de Reformatie. Een met zandstenen platen omlijste nis in de noordwand deed dienst als sacramentshuisje, de grote spitsboognis in de zuidoosthoek als piscina. Deze nissen zullen ook gebruikt zijn door de niet zo vrome pastoor Syeth Ibema, die in 1526 een boete kreeg omdat hij een zekere Johan Smyt uit Nuis ernstig had toegetakeld.

Inrichting

Het meubilair is monumentaal: preekstoel, banken, orgelbalustrade en enkele kleinere elementen vormen een waar Gesamtkunstwerk van de befaamde houtsnijder Casper Struiwig (1698-1748). Struiwig vervaardigde werkstukken voor verschillende Groninger kerken en als snijwerker van orgelbouwer Albertus Antoni Hinsz. De preekstoel uit 1743 is versierd met ornamentaal snijwerk. Opvallend zijn de trapleuning met pilasters in schijnperspectief en het klankbord met schelpmotieven. In de rand van het klankbord staat: Doctoris mentem tu rege Christe vocem ('Leidt gij Christus de geest en de stem van de leraar'). De herenbank voor de noordwand draagt een kuifstuk met het familiewapen Ybema tussen dicht loofwerk. Op grond van stijlvereenkomsten worden ook de collectezakhouder, de voorzangerslezenaar en de orgelbalustrade aan Struiwig toegeschreven. Hoewel het interieur een puntgave indruk maakt, toonden Regnerus Steensma en Wieger de Boer in een artikel uit 2008 aan dat er in de loop der eeuwen ingrijpende wijzigingen zijn doorgevoerd. Rond het midden van de 19^e eeuw werd de preekstoel naar de oostwand verplaatst, die met een houten lambrisering werd bekleed. Hieraan herinnert nog het lage doophek dat zich over de volle breedte van de kerk uitstrekt. In 1949 keerde de preekstoel terug naar zijn oude plaats en werd de lambrisering verwijderd. In de eerste helft van de 20^e eeuw was de kerkinrichting verrijkt met een tweedehands orgel en dito avondmaalstafel. Het orgel van Bakker & Timmenga uit Leeuwarden werd in 1941 overgebracht uit de doopsgezinde vermaning van Sint Annaparochie. De 17^e-eeuwse tafel behoorde tot 1920 tot de inventaris van het Iwema steenhuis. Bij de laatste restauratie in 2006 werd de oostwand van het koor opnieuw bekleed, nu met paneelwerk uit de remonstrantse kerk in Groningen. Ook werden de in 1949 verwijderde gietijzeren elementen in de deurtjes van het doophek bij deze gelegenheid hergoten.

© Gebaseerd op tekst van Justin Kroese (ODE: 50-jarig jubileum van SOGK 2019), aangevuld met informatie van Peter Hoffer.

© SOGK 2021, herziene versie